

กระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (PARTICIPATORY LEARNING PROCESS TOWARD THE PRODUCTION AND USE OF ORGANIC FERTILIZER : A CASE STUDY OF FARMERS IN BANGRAKAM SUBDISTRICT, BANGLEN DISTRICT, NAKORN PATHOM PROVINCE)

ช่อกา ชัยวิเศษวิทยา 4737817 SHED/M

ศษ.ม.(สิ่งแวดล้อมศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : วศิน ปลื้มเจริญ, ศษ.ม.(สิ่งแวดล้อมศึกษา), รัชชานนท์ สุภพงศ์พิเชฐ, Ph.D., ภัทรบูรณ์ พิษณุไพบูลย์, Ed.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของครัวเรือนเกษตรกร เกิดจากเกษตรกรที่ประสบปัญหาการประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้รวมตัวกันเพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางระกำ ให้จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพบางระกำเพื่อการเกษตรขึ้นในปี พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต แก้ไขปัญหาความยากจน มุ่งเน้นการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน รักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้สุขภาพของเกษตรกร และผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ โดยกลุ่มได้เชิญนักวิชาการ และส่วนงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้กระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์แก่เกษตรกร โดยเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน

ปัจจัยขับเคลื่อนให้การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ประสบความสำเร็จ เกิดจากคณะกรรมการกลุ่มมีความเข้มแข็ง อดทน เสียสละ และอุทิศเวลาช่วยเหลือเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และหันมาร่วมกลุ่มเพื่อช่วยกันผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำให้เกษตรกรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกัน เห็นคุณค่าของวัตถุดิบเหลือใช้ในครัวเรือน และรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ : กระบวนการเรียนรู้ / การมีส่วนร่วม / การจัดการเรียนรู้ / ปุ๋ยอินทรีย์ / นครปฐม

PARTICIPATORY LEARNING PROCESS TOWARD THE PRODUCTION AND USE OF ORGANIC FERTILIZER : A CASE STUDY OF FARMERS IN BANGRAKAM SUBDISTRICT, BANGLEN DISTRICT, NAKORN PATHOM PROVINCE

CHORPAKA CHAIWISWITAYA 4737817 SHED/M
M.Ed. (ENVIRONMENT EDUCATION)

THESIS ADVISORY : WASIN PLUEMCHAROEN M.Ed. (ENVIRONMENT EDUCATION), RATCHANON SUPAPHONGPICHATE, Ph.D., PATTARABOON PICHAYAPAIBOON, Ed.D.

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were to study the participatory learning process concerning the production and use of organic fertilizer. Case study of 4 groups of farmers (Totally 30 persons), residing in the Bangrakam subdistrict, Banglen district of Nakorn Pathom province were used.

The findings of this research revealed that the participatory learning process regarding the production and use of organic fertilizer originated from the farmers, who were faced with an agricultural activities problems, gathered in group to find the solutions. In 2005, Bangrakam subdistrict administration organization supported the group with its budget to establish the occupational promoting group. The objectives were to reduce the cost of production, solve the poverty problem, production and use of the organic fertilizer, environmental conservation. These steps also protected the farmers and consumers from effects of toxic substances. The group invited the academics and relevant units to transfer knowledge about the organic production process to the farmers, emphasizing the participation of farmers in every aspect of the production process.

Enabling factors to accomplish the gathering of the organic production group were the farmer core group committee. The core group had sacrificed their time, and energy for the group members. This made the farmers became faithful, trusting and willing to join in the group to help each other to produce the organic fertilizer. Applying the "Sufficiency Economy Philosophy" and local wisdom, the farmers had opportunities to share their experiences in the organic fertilizer production process. Farmer group members recognized the value of a raw material from household waste and realized the importance of maximal and economical use of natural resources.

**KEY WORDS: LEARNING PROCESS / PARTICIPATORY/ KNOWLEDGE
 MANAGEMENT / ORGANIC FERLIZER / NAKORN PATHOM**

229 pp.